

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság

5.Bhar.202/2023/18.

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Budapesten, a 2023. október 20. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

ÍTÉLETET:

A rablás büntette miatt Terhelt1 és társa ellen indult büntetőügyben a Balassagyarmati Törvényszék – helyesen mint másodfokú bíróság – 2021. január 20. napján kihirdetett 14.Bf.54/2020/44. számú ítéletét Terhelt2 II. r. vádlott tekintetében megváltoztatja.

A Terhelt2 II. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 3 (három) évre enyhíti.

A feltételes szabadságra bocsátásának a másodfokú bíróság által meghatározott időpontja e kedvezmény legkorábbi napja, egyúttal e rendelkezésből mellőzi a legkevesebb három hónap tartamra utalást.

A Terhelt2 II. r. vádlott által házi őrizetben töltött időt akként számítja be a kiszabott szabadságvesztésbe, hogy négy nap házi őrizetben töltött idő felel meg egy napi szabadságvesztésnek.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Terhelt2 II. r. vádlott köteles megfizetni az állam javára 27.450 (huszonhétézer-négyszázötven) Ft bűnügyi költséget, a megismételt harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS

[1] A Pásztói Járásbíróság a 2018. július 4. napján kihirdetett B.131/2017/51. számú ítéletével Terhelt I. r. vádlottat és Terhelt II. r. vádlottat az ellenük társtettesként elkövetett rablás büntette [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól – bizonyítottság hiányában – felmentette. Az elsőfokú bíróság rendelkezett a bűnjelekről, és megállapította, hogy a bűnügyi költséget az állam viseli.

[2] A Balassagyarmati Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2019. június 17. napján kelt 14.Bf.177/2018/27. számú végzésével az elsőfokú ítéletet mindkét vádlott vonatkozásában hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A másodfokú bíróság a felderítetlenségi okok megjelölését követően iránymutatást adott az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárás lefolytatására.

[3] A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a 2020. február 12. napján kelt 3.Hkf.316/2019/12. számú végzésével a másodfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte, és a Balassagyarmati Törvényszéket a másodfokú eljárás lefolytatására utasította.

[4] A megismételt másodfokú eljárásban a törvényszék megállapította, hogy az elsőfokú bíróság relatív eljárási szabálysértést valósított meg azzal, hogy nem tette meg a szükséges intézkedéseket sértett tanú tartózkodási helyének feltárása érdekében. A törvényszék további eljárási szabálysértést látott megvalósulni abban, hogy a járásbíróság nem hallgatta ki a tárgyaláson tanú tanút, és nem tette a tárgyalás anyagává a térfigyelő kamerák által rögzített felvételeket. A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló valamennyi bizonyíték egyenkénti és az egyéb bizonyítékok tükrében történő teljes körű, a logika szabályainak megfelelő értékelésének és ellenőrzésének elmulasztása folytán nem került abba a helyzetbe, hogy az ellentmondásokat feloldja, miáltal a tényállás ténybeli és jogi elbírálása, a büntetőjogi főkérdések szempontjából releváns kérdések tisztázatlanok maradtak. Az elsőfokú bíróság ezekkel összefüggésben a megállapított tényekből további tényekre is helytelenül következtetett: abból a tényből, hogy a cím25 úti temető bejárata felett kihelyezett térfigyelő kamera a bűncselekményt nem rögzítette, sőt, annak felvételein a vádlottak és a sértett sem látható, a logika szabályai szerint még nem következik az, hogy a vád tárgyává tett bűncselekményt nem a vádlottak követték el.

[5] Mindezekre figyelemmel a megismételt eljárásban a törvényszék az ítéleti tényállást a Be. 592. § (2) bekezdés b) és d) pontjaiban meghatározott okokból részlegesen megalapozatlannak találta. A részbeni megalapozatlanságot a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontjában írtak szerint, részben az iratok tartalma és a mérlegeléssel elfogadott bizonyítási adatok alapján, részben pedig a másodfokú bíróság által felvett bizonyítással látott

kiküszöbölhetőnek, ennek érdekében pedig tárgyalást tűzött ki a Be. 600. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint.

[6] A megismételt másodfokú eljárásban megtartott fellebbezési tárgyaláson a törvényszék ismételten kihallgatta a vádlottakat, sértett1 tanú felkutatása érdekében megtett eredménytelen intézkedések után ismertetéssel tette a bizonyítás anyagává a sértett nyomozás során tett vallomásait, kihallgatta tanú5 tanút, ismertette a nyomozati iratok 61. oldaláról a 12030/2859/2017. id. számú hivatalos feljegyzést, a 65. oldaláról tanú2 tanúnak a központi segélyhívóhoz 2017. július 29-én 17 óra 40 perckor tett telefonos bejelentéséről készült 1230/472-66/2017. bü. számú leíratot, a 67. oldalról az 12030/472-10/2017. bü. számú rendőri jelentést, megtekintette a bűnjelként lefoglalt térfigyelő és biztonsági kamera felvételeket, ismertette a nyomozati iratok 93. oldalán lefűzött 12030/472/2017. bü. számú rendőri jelentést is, továbbá a vádlottak elé tárta a nyomozati iratok 99-101. oldalain lefűzött A/3-as méretű térképet.

[7] Mindezek után a másodfokú bíróság a 2021. január 20. napján kihirdetett 14.Bf.54/2020/44. számú ítéletével a Pásztói Járásbíróság 2018. július 4. napján kihirdetett B.131/2017/51. számú ítéletét mindkét vádlott vonatkozásában megváltoztatta, és Terhelt1 I. r. és Terhelt2 II. r. vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett rablás büntetében [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont]. Ezért Terhelt1 I. r. vádlottat 3 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra, Terhelt2 II. r. vádlottat 3 év 6 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a szabadságvesztésből Terhelt1 I. r. vádlott legkorábban a büntetése kétharmad részének, de legkevesebb 3 hónapnak a kitöltését követő nap bocsátható feltételes szabadságra. Terhelt2 II. r. vádlott esetében is kétharmad részben állapította meg a feltételes szabadság időpontját, de a feltételes szabadság legkorábbi időpontjára utalás elmaradt. Rendelkezett a vádlottak által előzetes fogvatartásban, illetve a Terhelt2 II. r. vádlott által házi őrizetben és letartóztatásban is töltött időnek a szabadságvesztésbe történő beszámításáról. Korrigálta a bűnügyi költség összegét, és a II. r. vádlott személyi igazolványának számát, egyebekben pedig az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Döntött a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viseléséről is.

[8] A másodfokú ítélet ellen az ügyész mindkét vádlott vonatkozásában a büntetés súlyosításáért, a vádlottak védői elsősorban felmentésért, másodlagosan enyhítésért, míg a vádlottak felmentésért jelentettek be fellebbezést.

[9] A fellebbezések folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a 2022. január 14. napján kihirdetett 5.Bhar.115/2021/19. számú ítéletével a másodfokú ítéletet annyiban változtatta meg, hogy pontosította a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról szóló rendelkezéseket, valamint a II. r. vádlott tekintetében megadta a bűnügyi felügyelet beszámítása során irányadó átváltási kulcsot. A harmadfokú bíróság rendelkezett az eljárásban felmerült bűnügyi költségről is.

[10] Terhelt2 II. r. vádlott a harmadfokú ítélettel szemben felülvizsgálati indítványt terjesztett el arra hivatkozással, hogy az ítéltábla nem tette lehetővé számára a nyilvános ülésen való részvételt.

[11] A Kúria a 2023. május 16. napján kelt Bfv.I.1531/2022/7. számú végzésével a harmadfokú ítéletet Terhelt2 II. r. vádlott vonatkozásában hatályon kívül helyezte, és a harmadfokú bíróságot új eljárásra utasította. A végzés indokolása szerint a harmadfokú bíróság törvényesen járt el akkor, amikor a nyilvános ülésről értesítette a II. r. vádlottat, azonban az értesítés kézbesítése nem volt törvényes. A nyilvános ülés nem tartható meg olyan terhelt távollétében, aki a lakcímére küldött idézést azért nem tudja átvinni, mert büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodik. Így a harmadfokú eljárásban a II. r. vádlott szabályszerű értesítésének elmaradásával megvalósult a Be. 608. § (1) bekezdés *d)* pontjában meghatározott feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés.

[12] A megismételt harmadfokú eljárásban az ítéltábla nyilvános ülést tűzött ki, amelyre a II. r. vádlott védőjét megidézte, az ügyészséget értesítette. Az ítéltábla a büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodó Terhelt2 II. r. vádlott jelenlétét a nyilvános ülésen a Be. 121. § (1) bekezdése és a 122. § (3) bekezdés *a)* pontja alapján telekommunikációs eszköz használatával biztosította, a nyilvános ülésről szóló értesítést és a telekommunikációs eszköz használatának elrendeléséről szóló végzést a büntetés-végrehajtási intézetbe kézbesítette a vádlottnak.

[13] Terhelt2 II. r. vádlott 2023. július 27. napján indítványozta a nyilvános ülésen történő személyes jelenlétének biztosítását. Ezt az indítványt az ítéltábla a 2023. október 20. napján tartott nyilvános ülésen kihirdetett 5.Bhar.202/2023/18-I. számú végzésével elutasította a következő indokok alapján.

[14] A Be. 122. § (3) bekezdés *b)* pontja szerint ha a telekommunikációs eszköz használatának technikai feltételei fennállnak, a bíróság csak különösen indokolt esetben mellőzheti a telekommunikációs eszköz használatát a fogva lévő terhelt jelenlétét igénylő eljárási cselekmény esetén. A törvény meghatároz olyan eljárási cselekményeket, amelyek esetén a telekommunikációs eszköz alkalmazása hozzájáruláshoz kötött (így a kényszerintézkedés elrendelése, előkészítő ülés), és olyat is, amelynél csak korlátok között alkalmazható. Ez utóbbi a Be. 122. § (6) bekezdése szerint a tárgyalás, amelynél a terhelt személyes megjelenésére vonatkozó indítvány csak akkor utasítható el, ha a személyes jelenlétének biztosítását a törvény kizárja, vagy ha a vádlott vagy más személy védelme csak telekommunikációs eszköz használatával biztosítható.

[15] Hangsúlyozandó, hogy az eljárási szabályok a bírósági eljárásnak a Be. 425. §-ában rögzített formái közül kizárólag a tárgyalásra tartalmaz ilyen speciális szabályt, a nyilvános ülésre nem. Ennek háttérében nyilvánvalóan az a jogalkotói megfontolás áll, hogy a terhelt jelenléte a bizonyítás felvételére szolgáló tárgyaláson a lehető legszélesebb körben biztosítandó akkor, ha erre a terhelt igényt tart. Nincs olyan eljárási érdek, amely azt

indokolná, hogy a nyilvános ülésre, ahol kizárt a bizonyítás felvétele, hasonló jelenléti lehetőséget biztosítson a perrend.

[16] A jelen ügyben a technikai feltételek fennálltak, és a törvény egyértelmű szóhasználatából következően a tárgyaláson kívüli más eljárási forma (így a harmadfokú bíróság által kitűzött nyilvános ülés) nem esik a fenti korlátozás alá, vagyis a bíróság nem volt köteles a vádlott személyes jelenlétének biztosítására. A vádlott olyan indokra nem hivatkozott a beadványában, amely a főszabály szerint kötelezően alkalmazandó telekommunikációs eszköz mellőzését tenné indokolttá. A harmadfokú bíróság az ügyben tárgyalást nem is tarthatott, és a személyi körülményei körében nyilatkozat megtételéhez személyes megjelenése szükségtelen volt.

[17] Terhelt2 II. r. vádlott már hivatkozott beadványában kizárási indítványt terjesztett elő a megismételt harmadfokú eljárásban eljáró tanács elnökével szemben arra hivatkozással, hogy ő részt vett a hatályon kívül helyezett harmadfokú ítélet meghozatalában. A Fővárosi Ítéltábla a 2023. szeptember 26. napján kelt 4.Bkk.10.825/2023/2. számú végzésével a tanács elnökének kizárását megtagadta.

[18] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a megismételt harmadfokú eljárásban fenntartotta a BF.235/2021/6. számú átiratban foglaltakat. Ennek lényege szerint az első- és a másodfokú bíróság a perrendi szabályok megtartásával folytatta le az eljárást, hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést nem követtek el. A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 3.Hkf.316/2019/12. számú határozatában deklarált részleges megalapozatlanság kiküszöbölése érdekében szükséges intézkedéseket a Balassagyarmati Törvényszék az általa lefolytatott másodfokú eljárásban megtette, az ennek eredményeként megállapított tényállás már irathú, mentes a logikai hibáktól és hiányosságoktól, így az megalapozott és irányadó a harmadfokú eljárásban is.

[19] A másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségének széleskörűen eleget tett, valamennyi, a tárgyalás anyagává tett bizonyítékot az iratok tartalmának megfelelően ismertetett, azokat egyenként és összességükben is értékelte. Kimerítő, részletes indokát adta annak, hogy a vádlottak tagadásával szemben a tényállást miért sértett1 sértett vallomására és az ezt alátámasztó tanúvallomásokra, okirati bizonyítékokra alapította, és ezek alapján a terheltet védekezését miért vetette el. Az irányadó tényállásból a másodfokú bíróság okszerűen következtetett a vádlottak bűnösségére és a bűncselekmény minősítése is törvényes. A BH2016. 57. számon közzétett eseti döntésre hivatkozással kiemelte, hogy annak megítélése, hogy az erőszak elérte-e a rabláshoz megkívánt mértéket, a konkrét körülmények, így különösen az elkövető és a sértett életkorának, fizikai, pszichikai állapotának egybevetett mérlegelését igényli. Az ügyészség álláspontja szerint a hátrányos egészségi állapotú, kiszolgáltatott sértettel szemben alkalmazott erőszak és minősített fenyegetés vitán felül alkalmas volt a sértetti ellenállás megtörésére.

[20] A másodfokon eljáró törvényszék a büntetékiszabási körülményeket kimerítően számba vette, ám azokat nem a súlyuknak megfelelően értékelte, így a kiszabott joghátrány nem igazodik a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához és az elkövetők

társadalomra veszélyességéhez. A Btk. 79. §-ában meghatározott speciális és generális prevenciós célok elérése érdekében a II. r. vádlottal szemben hosszabb tartamú börtönbüntetés és az ehhez igazodó közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabását tartotta indokoltnak. A II. r. vádlott esetében a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezést annyiban látta pontosítandónak, hogy e vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Ezen túlmenően, bár a másodfokú bíróság a kiszabott büntetésbe beszámította Terhelt2 II. r. vádlott által házi őrizetben töltött időt is, de a beszámítás arányával adós maradt, így ezt a Btk. 92. § (3) bekezdés a) pontja alapján azzal kell kiegészíteni, hogy négy nap házi őrizetben töltött idő felel meg egynapi szabadságvesztésnek.

[21] Mindezek alapján összességében azt indítványozta az ügyészség, hogy a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg, a Terhelt2 II. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést és közügyektől eltiltást lényegesen súlyosítsa, a II. r. vádlott tekintetében a feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatos rendelkezést pontosítsa, a házi őrizetben töltött időnek a kiszabott büntetésbe történő beszámításáról hozott rendelkezést egészítse ki azzal, hogy négy nap házi őrizetben töltött idő felel meg egynapi szabadságvesztésnek, egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét hagyja helyben.

[22] Terhelt2 II. r. vádlott védője a törvényszék ítéletének megalapozatlanságára hivatkozott. Kifejtette, hogy sértett1 tanú ellentmondásos vallomásainak és a sértett szavahihetőségének értékelhetősége érdekében elengedhetetlen lett volna a tanú személyes kihallgatása, melyre azonban nem került sor. Így álláspontja szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének felülmérlegelésével fogadta el a sértett vallomásait, és magyarázatát sem adta annak, hogy ugyanazon bizonyíték alapján miért jutott eltérő következtetésre. tanú5 másodfokú eljárásban tett tanúvallomása szintén gyengítette a sértett szavahihetőségét, ehhez képest a tényállás szerint a sértett tanú5nak adta át a 400 Ft-ot. A levetített kamerafelvételeken valóban nem látszik az elkövetési hely, de a védő is utalt arra, hogy bekötőúton elhaladó sértettnek a felvételeken fel kellett volna tűnnie, így a másodfokú bíróság a felvételeket is tévesen értékelte. A poligráfós vizsgálattal kapcsolatban megjegyezte, hogy abból, hogy megtévesztő választ adott arra, miszerint tudja, ki követte el a bűncselekményt, még nem következik, hogy a II. r. vádlott abban részt vett. Az 1. számú tanú vallomása azért aggályos, mert ő olyan személy bántalmazásáról is beszámol, amely nem történt meg.

[23] Összességében a védő álláspontja az volt, hogy a másodfokú eljárásban felvett bizonyítás a vádlottak bűnösségét nem támasztja alá, másrészt a törvényszék a bizonyítékokat tévesen értékelte és indokolási kötelességét is megsértette. Mindezek alapján a II. r. vádlott bizonyítékok hiányában történő felmentésére tett indítványt.

[24] Terhelt2 II. r. vádlott beadványaiban alapvetően a járásbíróság ítéleti indokolásában foglaltak mellett érvelt, azokat túlnyomórészt megismételve. Szerinte a levetített kamerafelvételek és tanú5 tanú vallomása semmit nem tett hozzá az elsőfokú bíróság helytálló megállapításaihoz, sőt, azok is az ő védekezésüket támasztották alá. Hangsúlyozta a sértett szavahihetősége kapcsán az elsőfokú eljárásban beszerzett orvosi iratokat, amelyek szerint a betegsége miatt az, amit a sértett mond, nem feltétlenül fedi a valóságot, többször

konfabulál. Meglátása szerint pontosan ezt mutatja az az életszerűtlen vallomásrész, amely szerint megfélemlítése okán egy olyan személynek adta át a pénzt, akinek nem volt köze a rabláshoz. Ráadásul a sértett egyszer sem jelent meg a bíróság előtt, így nem lehetett vele személyesen tisztázni az ellentmondásokat. Az 1. számú tanú pedig lényeges kérdésekben a sértettel teljesen ellentétes vallomást tett, annak „szelektív” elfogadása vélekedése szerint törvénysértő, azt teljes egészében el kellett volna vetni, mivel szerinte az 1. számú tanú nem lehetett mindezek alapján szemtanúja az eseményeknek.

[25] A II. r. vádlott kifejtette továbbá, hogy a kamerafelvételek egyikén sem látszik a sértett, holott a megjelölt időtartamban neki mindenképpen fel kellett volna tűnnie, és nem látszik a vádirati tényállás szerinti rablás sem. tanú2 és tanú3 nem látta a cselekményt, ők a sértett beszámolóját adták csak vissza, de a tárgyaláson elmondták, hogy azt maguk sem tartják valószínűnek, hogy a sértett1 által közöltek a valóságban is megtörténtek. Kiemelte tanú2 tanú vallomását, amely szerint sértett1 azt állította neki, hogy Terhelt2 mindössze ott volt, de nem csinált semmit. Szerinte ebből az igaz, hogy nem csinált semmit, de az, hogy ott volt, álláspontja szerint a kamerafelvételek alapján nem igazolható. A poligráfós vizsgálat kapcsán kiemelte, hogy a neki feltett 12 kérdésből mindössze egy volt az, amelynél állítólag nem az igazat mondta, ehhez képest érthetetlen számára, miért minősítették e vizsgálatot olyannak, amely a szavahihetőségét megkérdőjelezi. Az igazságügyi DNS vizsgálat eredménye is azt igazolja, hogy sem ő, sem társa nem ért a sértetthez, e vonatkozásban a törvényszék eljárási törvényt sértett szerinte, mikor azt a bizonyítékok köréből kizárta. Ezen kívül előadta, hogy ő mindvégig elmonda, hogy Terhelt1t éppen a sértett által megjelölt helyszínen hagyta, ő pedig tanú10hoz eltávozott, így fogalma sincs, hogy eközben Terhelt1 egyedül mit tett.

[26] Összességében az volt a meggyőződése, hogy a törvényszék által felvett bizonyítás után is ugyanolyan felderítetlen maradt az ügy, az ellentmondásokat továbbra sem lehet tisztázni, így az elsőfokú bíróság döntése továbbra is helyes, a vád tárgyává tett bűncselekményt nem követte el, és az nem is bizonyítható. Ezért elsődlegesen felmentését indítványozta, másodlagosan pedig azt, hogy a törvényszék ítéletét helyezze hatályon kívül, és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

[27] Terhelt2 II.r. vádlottnak a beadványaiban megjelenő, és tartalmilag sértett1rel történő szembesítés lefolytatására irányuló bizonyítási indítványát az ítéltábla – a később kifejtendő okán – elutasította.

[28] A megismételt harmadfokú eljárásban tartott nyilvános ülésen az ügyész perbeszédében fenntartotta írásbeli indítványát, azt kiegészítette azzal, hogy egyetért a Fővárosi Ítéltáblának a kizárás megtagadásáról szóló határozatával, valóban nem áll fenn kizárási ok az eljáró tanács elnökével szemben. A büntetéskiszabási körülmények kapcsán kiemelte, hogy súlyosító körülményként kell értékelni a sértett kiszolgáltatott helyzetét, a rablási cselekmények elszaporodottságát, a társzettesi elkövetési alakzatot, és azt a tényt, hogy a vádlott felfüggesztett szabadságvesztés hatálya alatt követte el a bűncselekményt. Hangsúlyozta, hogy a II. r. vádlottal szemben utóbb kiszabott büntetések azt bizonyítják, hogy a II. r. vádlott nem lépett a törvénytisztelet útjára, így a személyében rejlő társadalomra veszélyesség fokozott. Mindezek alapján az ügyesszeg – írásbeli indítványával egyezően – a

kiszabott büntetés súlyosítására, a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés pontosítására és a házi őrizet beszámítási kulcsának megadására tett indítványt.

[29] Terhelt2 II. r. vádlott védője perbeszédét lényegében az írásban benyújtott fellebbezésével egyező tartalommal adta elő. Kiemelte, hogy sértett1 sértett „szellemileg bizonyos hátránnyal küzd”, erre figyelemmel személyesen történt kihallgatása során kellett volna tisztázni azt, hogy hogyan tudta észlelni az eseményeket. Ez nem történt meg, így csak a közvetett tanúk vallomására alapoz a másodfokú ítélet. A II. r. vádlott valóban együtt mozgott az I. r. vádlottal a cselekmény napján, de tőle elvált még a bűncselekmény elkövetése előtt, így abban nem is működött közre. Erre figyelemmel meglátása szerint a II. r. vádlott felmentése még úgy is indokolt, hogy a bíróság az I. r. vádlottat jogerősen elítélte. Ezen érvek mentén a védő elsődlegesen a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésére tett indítványt, másodlagos indítványa a másodfokú ítélet megváltoztatására irányult, harmadlagosan a kiszabott büntetés jelentős enyhítését indítványozta az eljárás elhúzódására figyelemmel.

[30] Terhelt2 II. r. vádlott felszólalásában megismételte az eljárás korábbi szakaszaiban előadott védekezését. Hangsúlyozta, hogy Terhelt1 I. r. terhelttől még a bűncselekmény elkövetése előtt különvált, így azt nem tudhatja, hogy az I. r. terhelt elkövette-e a bűncselekményt, de az biztos, hogy ő nem vett részt benne. Indítványt tett a műszeres vallomásellenőrzés ismételt elvégzésére és a rendőrségen tett telefonos bejelentés hangfelvételének lejátszására. Álláspontja szerint az általa részletezett bizonyítási hiányosságokat a másodfokú bíróság nem küszöbölte ki, így többek között nem került sor sértett1 tárgyalási kihallgatására és szembesítésére sem. Visszatérően kifogásolta, hogy a rendőrség felé tett első nyilatkozatokban (telefonos bejelentés, a későbbi tanúk első nyilatkoztatása) az ő neve még fel sem merült, kizárólag az I. r. vádlott és tanú5 személyét említették a későbbi tanúk. Elemezte a térfigyelő kamera által rögzített felvételt és az 1. számú tanú vallomását, és levonta azt a következtetést, hogy a tanúnak pontosan látnia kellett volna az eseményeket, így nem is keveredhetett volna ellentmondásba a sértettel.

[31] A II. r. vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság megismétlését indítványozta. Másodlagos indítványként a kiszabott büntetés enyhítését kérte.

[32] A védelmi fellebbezések a kiszabott büntetés enyhítését célzó részükben eredményre vezettek.

[33] Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság által felmentett vádlottak bűnösségét a másodfokú bíróság megállapította, a Be. 615. § (1) bekezdése és a (2) bekezdés a) pontja alapján a harmadfokú eljárás lehetősége megnyílt.

[34] A Be. 618. § (1) bekezdése értelmében a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, és az elsőfokú és a másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

[35] Ennek során az ítéltábla megállapította, hogy a másodfokú bíróság a perrendi szabályokat a megismételt eljárásban maradéktalanul megtartotta. Egyetértett az ítéltábla a másodfokú bíróság azon álláspontjával, amely szerint a – túlnyomórészt szintén törvényes eljárást lefolytatott – járásbíró az ítélete megalapozottságát is lényegesen befolyásoló perjogi hibát vétett akkor, amikor nem tett meg minden szükséges intézkedést sértettl tanú tartózkodási helyének felkutatása érdekében, és az sem volt teljes mértékben jogszerű, hogy a vádhatóság által bizonyítékként felajánlott kamerafelvételeket a tárgyaláson a Be. 533. §-a megsértésével nem játszotta le. A tényállás teljeskörű felderítésére irányuló kötelezettség is sérült azzal, hogy a járásbíró tanú tanú tárgyalási kihallgatásától teljes egészében eltekintett.

[36] A másodfokú bíróság helyesen észlelte, hogy az említett eljárási hibák az elsőfokú ítélet felderítetlenségét eredményezték. Helytállóan ismerte fel azt is, hogy a felderítetlenség és a tévesen levont logikai következtetések az elsőfokú ítéletnek a Be. 592. § (2) bekezdés *b)* és *d)* pontja szerinti részbeni megalapozatlanságát eredményezték. A törvényszék megfelelő eljárásjogi következtetéseket vont le akkor, amikor úgy ítélte meg, hogy a felderítetlenségből fakadó hiányosságok kizárólag bizonyítás felvételével, vagyis az elmaradt bizonyítás lefolytatásával, a hibásan végrehajtott eljárási cselekmény megfelelő perjogi korrekciójával, majd pedig az ekként már teljessé váló bizonyítási anyag törvényes értékelésével, okszerű, logikus következtetések levonásával küszöbölhetők ki. Így a törvényszék kifogástalanul döntött az ügy tárgyalásra utalásáról a Be. 600. § (1) bekezdés *b)* pontjának alkalmazásával.

[37] A másodfokú bíróság minden szükséges intézkedést megtett sértettl sértett személyes kihallgatása érdekében, és csak ezek sikertelensége után, a Be. 527. § (1) bekezdés *a)* pontjának megfelelő alkalmazásával döntött a tanú nyomozás során tett vallomásainak felolvasásáról. A törvényszék tanú tanú kihallgathatósága kapcsán is helyes álláspontot foglalt el: a beszerzett bizonyítékok alapján valóban nem merült fel a Be. 170. § (1) bekezdés *c)* pontja szerinti tanúzási tilalom lehetősége, a tanú tárgyalási nyilatkozatai pedig éppen azt erősítették meg, hogy mentális képességei alapvetően semmilyen gátját nem képezték a helyes – és tapasztalhatóan egyúttal érdekeivel is egyező – vallomás megtételének. Így utólagosan sem váltak ismertté a vallomásának kirekesztését felvető okok. Mindezek mellett ugyanakkor hibátlanul minősítette a tanút a Be. 82. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontjai szerinti különleges bánásmódot igénylő személynek.

[38] A harmadfokú bíróság is úgy ítélte meg, hogy az ily módon törvényessé és teljessé tett bizonyítás alapján juthatott csak abba a helyzetbe a bíróság, hogy e bizonyítékok egyenkénti és összességében történő, az események sorrendjét is figyelembe vevő értékelésével, logikus és észszerű indokolás mellett megalapozott tényállást állapítson meg. A

védő érvelésével szemben akkor is megállapítható eltérő és az elsőfokon felmentett vádlott büntetőjogi felelősségének megállapításához vezető tényállás, ha a részbeni megalapozatlanságot mindössze az okozta, hogy az elsőfokú bíróság téves ténybeli következtetésekkel jutott arra a meggyőződésre, hogy nem történt bűncselekmény, vagy az nem bizonyítható.

[39] A Be. 592. § (2) bekezdés *d)* pontjában nevesített részleges megalapozatlansági okot az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma és ténybeli következtetés alapján is ki lehet küszöbölni [Be. 593.§ (1) bekezdés *c)* pont], melynek eredményeképpen a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállás megállapításával az elsőfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét állapíthatja meg. A törvényhely (2) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy amennyiben a másodfokú bíróság az ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölése során az elsőfokú bíróságtól eltérő tényeket állapít meg, az eltérő tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat eltérően értékelheti. A helyes következtetések levonása következtésképpen nem minősül a bizonyítékok felülmérlegelésének.

[40] A következtetés helyessége alapvetően az eljárási törvény keretei között, a formális logika szabályainak megfelelő konklúziók levonását jelenti. Ha az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenysége ennek nem felel meg, vagy nem állapítható meg, hogy milyen logikai műveletek eredményeképpen jutott valamely következtetésre, és az a másodfokú bíróság által korrigálható, akkor azt nem csak lehetősége, de kötelessége is megtenni a valósághű tényállás megállapítására irányuló perjogi kötelessége alapján. Itt tehát nem egyszerűen arról van szó, hogy a másodfokú bíróság nem ért egyet az elsőfokú bíróság következtetésével, hanem arról, hogy az logikai hibában szenved, amelyet a másodfokú bíróságnak be kell mutatnia az általa elvégzett helyesbítésekkel együtt. Ha az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelése teljes, következtetései levonásában nincs hiba, és az így megállapított tények nem ellentétesek az észszerűség, életszerűség, a logikus gondolkodás iratlan szabályaival, akkor viszont, bármennyire is nem ért egyet a másodfokú bíróság az elsőfokú levezetéssel, azt nem változtathatja meg.

[41] Jelen ügyben az elsőfokú és a másodfokú bíróság eltérő értékelését alapvetően a sértett vallomásának mikénti elfogadásában megmutatkozó ellentétes álláspont eredményezte.

[42] Ebben a vonatkozásban a harmadfokú bíróság a törvényszék álláspontjával értett egyet. A járásbíróság ugyanis – amint arra a törvényszék helyesen rámutatott – a sértett minden vallomását elfogadta. Elfogadta az általa megtett útvonalra, a cselekmény elkövetésének helyszínére, idejére, a vádlottakkal való találkozásra vonatkozó nyilatkozatait, ahogy azt is, hogy őt körbeállták, és hogy félelmében adta át a nála lévő pénzt a hozzá legközelebb álló tanú5nak. Sőt, még azt is leszögezte, hogy „bár a bizonyítási eljárás során tanú2, tanú3 és tanú4 is hivatkoztak rá, hogy volt már arra példa, hogy a sértett nem mondott igazat, a bíróság megítélése szerint azonban ezen körülmény ismeretében is életszerűtlen az, hogy a sértett pusztán kitaláció alapján tett volna hivatalos feljelentést és tett volna több alkalommal tanúvallomást a büntetőeljárás alatt arról, hogy őt egy öt fős társaság

fenyegetőleg körbe állta és a pénzét követelték” (elsőfokú ítélet 18. oldal). Egyedül azt nem fogadta el az elsőfokú bíróság, hogy a sértettet bárki a vádlottak közül meglökte volna, vagy szóban kifejezetten is megfenyegette volna. Ez azonban már pusztán az észszerű gondolkodás mentén is megkérdőjelezhető, így a II. r. vádlott fellebbezésében kifogásolt „szelektív” bizonyítékértékelés kizárólag a vádlott javára elkövetett elsőbírői tévedésben volt tetten érhető.

[43] A személyi körülményeket [Be. 561. § (3) bekezdés *b*) pont] az ítéltábla a vádlott erkölcsi bizonyítványa alapján kiegészíti azzal, hogy Terhelt2 II. r. vádlottat

– a Pásztói Járásbíróság a B.51/2018/6. számú, 2019. január 4. napján jogerőre emelkedett ítéletével a 2016. június 3. napján elkövetett kábítószer-birtoklásának vétsége miatt 120 óra közérdekű munka büntetésre;

– a Pásztói Járásbíróság az 5.B.82/2020/4. számú, 2020. december 17. napján jogerőre emelkedett ítéletével a 2020. március 10. napján elkövetett lopás vétsége miatt 6 hónap – végrehajtásában 1 év 6 hónap próbaidőre felfüggesztett – szabadságvesztésre;

– a Pásztói Járásbíróság az 5.B.33/2021/24. számú, illetve a Balassagyarmati Törvényszék 9.Bf.8/2022/6. számú, 2022. március 7. napján jogerőre emelkedett ítéletével a 2020. november 2. és 2021. február 1. között elkövetett lopások miatt 2 év 6 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte. A vádlott jelenleg e szabadságvesztés büntetését tölti, a szabadságvesztés utolsó napja 2025. január 7.

[44] A másodfokú bíróság által immár törvényesen kiegészített és pontosított tényállás teljes egészében megalapozott, és így a Be. 619. § (1) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság eljárásban is irányadó volt.

[45] A másodfokú bíróság indokolási kötelezettségének minden lényeges részletre kiterjedően, példásan tett eleget, széles körben pótolva az elsőfokú bíróság hiányos, és téves megállapításokat eredményező bizonyítékértékelő tevékenységét is. A másodfokú bíróság helyesen állapította meg azt, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése során nem épített fel egy koherens rendszert, a bizonyítékok mérlegelésének folyamata több ponton is hiányossá vált, és ezért a gondolatmenete nem volt nyomon követhető.

[46] Az elsőfokú bíróság többször is leszögezte a vádlottak vallomásának következetességét, ennek ellenére azokat – a tényállásból és a bizonyítékok értékeléséből következően – nem fogadta el. Ehhez képest a törvényszék helyesen vette figyelembe a vádlottak szavahihetőségét befolyásoló poligráfós vizsgálat eredményét, melyről helyesen állapította meg azt, hogy a jelenlegi eljárási környezetben a műszeres vallomásellenőrzés – az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben – önálló bizonyítási cselekmény. Kétségtelen, hogy míg a korábbi Be. ezt a krimináltaktikai módszert még nyomozási cselekményhez

kapcsolódóan, a gyanúsított és a tanú kihallgatása körében szabályozta, addig a jelenlegi Be. azt a gyanúsított és a tanú szavahihetőségére vonatkozó közvetett bizonyíték beszerzésére irányuló bizonyítási cselekményként nevesíti (Be. 212. §). Ebből következően a műszeres vallomásellenőrzésből nyert adatok a szavahihetőség körében értékelhető közvetett bizonyítékok. Márpedig a jelen ügyben a vizsgálat eredménye mindkét vádlott szavahihetőségét gyengítette. E megállapítás helyességét nem vonja kétségbe pusztán az, hogy Terhelt2 II. r. vádlott „csak” egy kérdés tekintetében adott megtévesztő választ, az a kérdés ugyanis az volt, hogy tudja-e ki követte el a cselekményt sértett1 sérelmére.

[47] Terhelt2 II. r. vádlott a megismételt harmadfokú eljárásban indítványt terjesztett elő a műszeres vallomásellenőrzés megismétlésére. A bizonyítási indítványt az ítéltábla elutasította, mivel ezt a bizonyítási eljárást kizárólag a nyomozás során lehet lefolytatni [Be. 212. § (2) bekezdés], és a harmadfokú eljárásban eleve nincs helye bizonyítás felvételének [Be. 619. § (2) bekezdés].

[48] sértett1 sértett vallomásait a törvényszék helyesen minősítette az érdemi tények tekintetében mindvégig következetesnek. Valóban annak volt jelentősége, hogy a sértett mindig – úgy közvetlenül a történetek után tanú2nak és barátja édesanyjának, mint később, az eljárás során – azt állította, hogy a vádlottak voltak azok, akik a pénzét akarták, és hogy annak megszerzése érdekében bántalmazták és fenyegették őt, azt is mindig ugyanúgy jelölve meg, hogy melyikük pontosan milyen magatartást tanúsított, és hogy ennek hatására adta át 400 forintját.

[49] tanú2 tanú központi segélyhívóra érkezett bejelentésében a későbbi nyomozati vallomásával egyezően adta elő a sértett1 sérelmére elkövetett bűncselekményt, a telefonhívás során a sértett által röviddel azelőtt neki előadottakat közölte, már ekkor is megjelölve keresztnévén Terhelt1 I. r. terheltet. A tanú a bejelentés körülményeiről és annak tartalmáról a nyomozás során mindvégig egyező vallomást tett, és ugyanilyen következetes nyomozati vallomást tett tanú3 is, aki éppen a hallottak miatt vonta kérdőre Terhelt1 I. r. terheltet. Bár ők csupán közvetett tanúi voltak a rablási cselekménynek, egyáltalán nem elhanyagolható az a tény, hogy a sértett megérkezése után percekben belül beszámolt nekik az eseményekről. A sértett félelmét, zaklatott lelkiállapotát a tanúk már közvetlenül maguk is észlelték, látták és tapasztalták a Terhelt1 I. r. terhelt megjelenésekor tanúsított zárkózott, ijedt magatartását, amely – mint teljesen adekvát reakció – a sértett által előadottakkal összhangban állt.

[50] tanú2 és tanú3 tanúk sem a nyomozati vallomásaikban, sem a segélyhívóra érkező bejelentésben a sértettel, illetve az általa elmondottakkal kapcsolatban semmiféle aggályt nem fogalmaztak meg, sőt, a sértett lelkiállapotát és az általa közölteket tanú2 maga is olyan súlyosnak találta, hogy igyekezett a sértettet rábeszélni a feljelentés megtételére, mi több, annak beleegyezésével maga tette meg azt. Ha már akkor is aggályai lettek volna sértett1 sértett beszámolójának hitelességével kapcsolatban, ez és a cselekménnyel érintett kis összeg is észszerűen a hatósági eljárás kezdeményezése ellen kellett volna hogy hasson. Ilyen körülmények között ugyanis neki még a sértettnél is kevésbé állt volna érdekében az ezzel

szükségszerűen együttjáró kellemetlenségek felvállalása, amelynek során adott esetben az elkövetőként megjelölt személyekkel is szembesülnie kell.

[51] Ehhez képest a történetek hitelt érdemlőségének megkérdőjelezésével kapcsolatos, közel 10 hónappal későbbi vallomásmódosításra a tanúk nem adtak elfogadható magyarázatot, és az elsőfokú bíróság teljes egészében adós maradt annak vizsgálatával, hogy ennek ellenére, és a további, azokat cáfoló bizonyítékokkal szemben miért tartotta elfogadhatónak a tanúk tárgyalási vallomását. Mindezt a törvényszék alappal kritizálta a járásbíróság következtetésének helyességét, és vonta le a helyes konklúziókat.

[52] Mind sértett1 sértett, mind tanú2 tanú kapcsán a II. r. vádlott érvelt azzal is, hogy nevezettek nem beszámíthatóak, így vallomásukra alapozni nem lehet, és ugyanilyen érvekkel kívánta kivonni a kihallgatás alól a fiát tanú5 édesanyja is. Szemben ezen érvelésekkel, nem csak annak van jelentősége, hogy milyen orvosi dokumentációk állnak rendelkezésre. Az enyhe fokú mentális elmaradottság önmagában senkit nem tesz hazuggá, de még csak egyszerűen szavahihetetlenné sem. Ellenkező értelmezés szembenáll minden emberi jogi, alkotmányos és eljárási alapelvvel, és oda vezetne, hogy ad abszurdum az ilyen személy vallomása objektíve kizárt a bizonyítékok köréből. Ez azonban nyilvánvalóan nem így van, a sértett személyes jellemzőinek tárgyilagos megítélése körében súlya van annak is, hogy milyen állapotban volt a cselekmény elkövetése után, és hogy a közvetett tanúknak, majd a hatóságnak a lényeges tényekről hogyan adott számot. E körben értékelte helyesen a törvényszék tanú7 vallomását, amelyet a járásbíróság szintén elmulasztott, és ebből alappal következtetett arra, hogy sértett1t a születési rendellenességéből adódó károsodás a mindennapi életben szokásos cselekvésekben (a beszédben, a hétköznapi ügyletkötésekben – pl. a bevásárlásban) nem akadályozza, az ehhez szükséges szellemi képességek birtokában van, és gondnokság alatt sem áll.

[53] tanú2 tanú esetén sem merült fel olyan adat, amely felvetné azt, hogy az általa észlelteket nem, vagy csak jelentős torzításokkal tudná visszaadni, különösen arra figyelemmel, hogy a fantáziálás lehetőségét már pusztán a sértettel egyező nyilatkozatai is cáfolják. tanú5 tanú pedig – vallomásaiból is kitűnően – mindvégig az érdekeinek megfelelő nyilatkozatot téve szintén azt igazolta, hogy az édesanyja által említett pszichés-mentális problémák valójában egyáltalán nem hatottak ki a vallomására.

[54] E tanúk vallomásait következőképpen bizonyítékként lehetett és kellett is figyelembe venni, a szavahihetőségük ekként nem pusztán szellemi képességeik, hanem a további bizonyítékok fényében volt vizsgálható, és arra csak azokkal egybevetve lehetett megalapozott következtetést vonni.

[55] sértett1 tanú a nyomozás során a bántalmazása helyeként a cím23 számok – egészen pontosan tanú4 háza – előtti közterületet jelölte meg, és azt állította, hogy nevezett akár láthatta is az eseményeket, mivel éppen a kertben tartózkodott. A törvényszék helyesen

mutatott rá tanú4 tanú ezeket a tényeket tagadó vallomásainak ellentmondásaira, az abban foglalt időpontok és adatok okiratokkal – nevezetesen a tanú5 előállításával kapcsolatos két rendőri jelentéssel – is cáfolható jellegére, melyeket az elsőfokú bíróság szintén figyelmen kívül hagyott. Ugyancsak alappal fogalmazta meg azon álláspontját, hogy tanú4 tanú vallomásaiból egyértelműen kitűnik, miszerint a sértett megbízhatatlanságát hangsúlyozva mindvégig arra törekedett, hogy vallomásának hitelét lerontsa, s ez az ebben való érdekeltségének egyértelmű bizonyítéka.

[56] Ugyanis nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy nevezett a sértett által állított egyik olyan személy, közelebről tanú5 hozzátartozója, akinek pedig a bűncselekményben való érintettsége nyilvánvaló. És miután arról vallomása alapján is nyilvánvalóan tudott, hogy tanú5t is keresi a rendőrség, jó oka volt arra, hogy a sértettet kezdettől fogva beszámíthatatlannak állítsa be. Ekként – szemben a járásbíróság egyes hiányos bizonyítékértékelésen nyugvó megállapításaival – tanú4 tanú vallomása sem a sértett személyiségére, sem a vádlotti vallomások megerősítésére, sem pedig tanú5 alibijére vonatkozóan hiteles bizonyítékként nem vehető figyelembe.

[57] Az elsőfokú bíróság az 1. számú tanú vallomását sem fogadta el, de vallomásának értékelésekor nem vette figyelembe a törvényszék által felsorakoztatott további logikai érveket és bizonyítékokat. Így azt, hogy az 1. számú tanú a vallomását következetesen fenntartotta, és az számos lényeges kérdésben megegyezett a sértett vallomásával: ilyen volt az elkövetés helyszíne (amelyet a sértett vallomásában megjelölthöz képest mindössze 20 méterrel helyezett távolabb), az, hogy Terhelt1 I. r. vádlott mellkason lökte a sértettet, és hogy a cselekmény után találkozott sértett1rel. Emellett azt a vallomását, amely szerint a sértettől a támadói a telefonját is el akarták venni, egyértelműen alátámasztja két további, a törvényszék által helytállóan figyelembe vett okirat. Ezek tanúsítják azt, hogy tanú2 a bejelentésében ugyanúgy megemlítette ezt, márpedig ő – ahogyan azt a másodfokú bíróság szintén helyesen leszögezte – nyilvánvalóan csak azt mondta el, amiről neki a sértett a sérelmére elkövetett bűncselekményről közvetlenül annak megvalósulása után beszámolt. Annak, hogy utóbb e körülmény már nem képezte vád tárgyát, semmilyen hatása nincs és nem is lehet a tanúk szavahihetőségére.

[58] Igaz ugyan, hogy arra vonatkozóan, hogy Terhelt2 II. r. vádlott bántalmazta volna a sértettet, az 1. számú tanú vallomásán kívül egyéb bizonyíték nem áll rendelkezésre, de ez – szemben az elsőfokú bíróság megalapozatlan következtetésével – nem teszi a tanú vallomását elfogadhatatlanná. A harmadfokú bíróság e körben is a törvényszék magyarázatát tartotta helyesnek: az eltérés alapvetően abból adódhatott, hogy az 1. számú tanú távolról szemlélte a történéseket, ráadásul a sértett körül nem csak a két vádlott, hanem legkevesebb öt ember is tartózkodott, amely a pontos megfigyelést szintén korlátozta, így nincs jelentősége annak, hogy ebben az egy kérdésben az 1. számú tanú tévedett. Osztotta a harmadfokú bíróság a törvényszék álláspontját abban is, hogy nem lehet pusztán azért szavahihetetlennek minősíteni a tanút, mert a több mozzanatú eseménysor minden apró részletét nem, vagy nem az azokat átélő sértettel azonosan tudta rögzíteni az emlékezetében. Ezért nem volt elfogadható a II. r. vádlott felszólalásában részletesen kifejtett álláspont arról, hogy az 1. számú tanúnak mit kellett volna észlelnie.

[59] Az elsőfokú bíróság tanú5 szerepét, nyilatkozatának hitelt érdemlőségét egyáltalán nem vizsgálta, még csak meg sem idézte őt. Ezzel szemben a törvényszék messzemenően helyes érveléssel vetette el a tanúként kihallgatott tanú5 vallomását – miszerint az adott napon mindvégig a testvére, tanú4 ingatlanában tartózkodott, vagyis nem volt jelen a bűncselekmény elkövetése során – a sértett és az 1. számú tanú vallomása alapján. sértett1 mindvégig következetesen vallott tanú5 kapcsán, a „Bubó” becenévű tanú5t a kezdetektől fogva megemlítette tanú2 is a bejelentéseiben, valamint tanúvallomásaiban is, ily módon közvetetten ugyancsak a sértett vallomását erősítve. Ezzel szemben a komolyan érintett – és megjegyzendő: éppen a sértett őt mentő nyilatkozatára figyelemmel felelősségre nem vont – tanú5 tagadó, és nem mellesleg még tanú4 (ugyancsak el nem fogadható) vallomásával is ellentétes vallomását okkal tartotta a törvényszék megbízhatatlannak.

[60] Mindezen bizonyítékok alapján helytállóan jutott arra a következtetésre a másodfokú bíróság, miszerint nem bizonyítható kétséget kizáróan az, hogy tanú5 a bűncselekmény elkövetésében részt vett volna, az azonban igen, hogy a sértett neki adta át a vádlottak által tőle erőszakos magatartással megszerzett pénzt, méghozzá nyilvánvalóan azért, mert fenyegetett helyzetében a tőle mintegy másfél méter távolságra álló tanú5t is a támadóihoz tartozónak vélte. Minthogy éppen tanú5 e magatartása vetette fel az ügyben a rablás súlyosabb minősülésének lehetőségét, az ily módon megállapítható tények alapján már egyértelművé vált az is, hogy a csoportos elkövetés nem jöhet szóba.

[61] tanú5nal összefüggésben értékelte a törvényszék a tanú2 családnál utóbb történeteket, és a sértett ekkor – immár közvetlenül tanú2 és édesanyja előtt – tett nyilatkozatát, melyeknek az elsőfokú bíróság megint csak nem tulajdonított kellő jelentőséget. Egyrészt akkor, mikor öngyújtó kérdés ürügyén Terhelt1 I. r. terhelt 2017. július 29. napján 18 óra körüli időben megjelent, és számonkérte a sértettet, ő csak annyit válaszolt, hogy „a pénzt tanú5nak adta oda.” Még ekkor sem állította tehát a sértett azt, hogy az I. r. terheltnek semmi köze nem volt a sérelmére elkövetett cselekményhez, és ezután a sértett tanú2 és édesanyja egybehangzó vallomása szerint sietve távozott abból a helyiségből, ahol az I. r. terhelt is tartózkodott. sértett1 e magatartását a tanúvallomását megerősítő tényként kell értékelni.

[62] A másodfokú bíróság a bűnjelként lefoglalt felvételek megtekintése útján vonta le a további – ugyancsak helyes – következtetéseket: a bűncselekmény sértett által megjelölt helyszínére a térfigyelő kamerák nem látnak rá, így a felvételek hiánya egyáltalán nem zárja ki, hogy az általa állított időpontban a vádlottak a rablást elkövethették. Az a körülmény pedig, hogy az ettől eltérő időpontban a vádlottak más településen tűnnek fel, sem a sértett, sem az 1. számú tanú szavahihetőségét nem cáfolja, és nem támasztja alá a vádlottak azon állítását sem, hogy amennyiben találkoztak volna a sértettel, a utcanévi temető bejárata felett kihelyezett kamerának ezt rögzítenie kellett volna.

[63] Ugyanígyen bizonyíték a DNS szakértői vélemény: pusztán az a tény, hogy az I. r. terhelt biológiai nyomait a sértett által viselt ruházatról nem sikerült kimutatni, nem perdöntő,

az nem jelentheti azt, hogy a sértett valótlan állított, mivel számos oka lehet annak, hogy egy gyors érintés vizsgálható nyomokkal nem jár, vagy illet nem talált a szakértő. Ez egyáltalán nem egyedülálló a hasonló szakértői vélemények kapcsán.

[64] Összességében helyesen állapította meg a törvényszék, hogy már az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként sem merült fel valójában olyan terhelti vagy tanúvallomás, amely a sértett1 sértett által következetesen elmondottak valóságtartalmát megkérdőjelezte volna, és a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyításból eredő bizonyítékok, továbbá a levont helyes ténybeli következtetések a sértett vallomásának bizonyító erejét tovább erősítették. A sértett vallomását számos bizonyíték alátámasztotta, így tanú2, tanú3 és tanú7 tanúk nyomozás során tett vallomása, az 1. számú tanú vallomása, tanú2 tanúnak a központi segélyhívóhoz tett telefonos bejelentéséről készült leirat és a rendőri jelentések. A sértett által tett tanúvallomás cáfolatára a vádlottak tagadása, továbbá tanú5, tanú4, tanú11, tanú6, tanú8, tanú9 és tanú10 tanúk vallomása, valamint a kamerafelvételek és az igazságügyi toxikológus és genetikai szakértői vélemények nem voltak alkalmasak.

[65] Következésképpen a másodfokú bíróság alappal, és immár mindenben helytálló és teljes magyarázat mentén tartotta elfogadhatónak sértett1 sértettnek a nyomozás során tett vallomásának azon elemét is, amely szerint Terhelt1 I. r. terhelt őt a mellkasánál két kézzel meglökte, Terhelt2 II. r. vádlott pedig veréssel fenyegette a további ellenállása megtörése érdekében.

[66] Így tehát a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján minden részletében helyes tényállást állapított meg, megalapozatlanság részben sem merülhet fel. Erre figyelemmel volt szükségtelen további bizonyítás, vagyis a II. r. vádlott által indítványozott szembesítés közötté és sértett1 tanú között, továbbá a rendőrségen tett bejelentésről készített hangfelvétel lejátszása, a műszeres vallomásellenőrzésre pedig vádemelés után törvényes lehetőség sincs. Ezért valamennyi bizonyítási indítványt elutasította.

[67] Az indokolás teljessége érdekében jegyzi meg a harmadfokú bíróság, hogy a harmadfokú eljárásban bizonyítás felvételére nem kerülhet sor [Be. 619. § (2) bekezdés], a másodfokú bírósági eljárásban pedig – ahol sértett1 tanú kihallgatásának még helye lett volna – a tanú ismeretlen helyen tartózkodása objektív akadálya volt ennek. Az ügyiratok tartalma alapján megállapítható, hogy a másodfokú bíróság minden törvényes lehetőséget igénybe vett annak érdekében, hogy sértett1 tanút meg tudja idézni a tárgyalásra, azonban erőfeszítései nem vezettek eredményre, így az eljárási szabályokkal teljes összhangban maradt el a sértett személyes kihallgatása. A harmadfokú bíróság által irányadónak tekintett tényállás sértett1 több más bizonyítékkal alátámasztott tanúvallomásán alapul, így egy esetleges szembesítés, amely egyébként sem kötelezően elvégzendő eljárási cselekmény, ráadásul a különleges bánásmódban részesített, és a Be. 86. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján védelmi intézkedésre is jogosult sértett esetén a Be. 86. § (2) bekezdés *e*) pontja alapján kifejezetten mellőzendő is. Így a bizonyítás ilyen jellegű kiegészítésének semmilyen törvényi oka (sem szüksége, sem lehetősége) nem volt.

[68] Mivel a védelmi fellebbezések a bizonyítékok okszerű, logikus és észszerű mérlegelését sérelmezték, ez a harmadfokú eljárásban eredményre nem vezethetett, ilyen okból tehát a vádlottak felmentésére nem kerülhetett sor. Mindebből értelemszerűen következik, hogy a tényállás teljes megalapozatlansága miatti hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezések sem lehetett sikeresek.

[69] Az irányadó tényállásból a másodfokú bíróság okszerűen következtetett Terhelt2 II. r. vádlott bűnösségére, a cselekmény jogi minősítése törvényes, és mindenben igazodik a bírói gyakorlathoz.

[70] A törvényszék külön is vizsgálta azt, hogy a sértett közelében hány személy tartózkodott, és volt-e köztük olyan, aki elkövetőként figyelembe veendő, függetlenül attól, hogy vádemelésre a két vádlotton kívül mással szemben nem került sor. Helyesen utalt a következetes bírói gyakorlatra, amely szerint a rablásnak az is társtettese, aki aktív magatartást ugyan nem fejt ki, de fenyegető jelleggel a tettesre szándékerősítőleg, a sértettre pedig bénítólag hat.

[71] tanú5 szerepével kapcsolatban tett megállapítása sértett1 sértett következetes vallomásán alapult, aminek a lényege az volt, hogy nevezett részéről sem erőszak, sem fenyegetés nem történt, nem szólt egy szót sem, csak állt, inkább csak sétált az utcán, és kizárólag azért adta át neki a 400 Ft-ot, mert félt a vádlottaktól. Minthogy ennek alapján tanú5 bizonyíthatóan nem tartozott az elkövetői körhöz, magatartása nem kapcsolódott a két vádlotthez, a rablás minősített esete, vagyis a Btk. 365. § (3) bekezdés c) pontja szerinti csoportos elkövetés nem volt megállapítható.

[72] Az ügyészség helytállóan hivatkozott arra, hogy a vádlottak által kifejtett erőszak megítélése a konkrét körülmények, így különösen az elkövető és a sértett életkorának, fizikai, pszichikai állapotának egybevetett mérlegelését igényli (BH2016. 57.). Azzal az ügyészségi állásponttal azonban már nem tudott azonosulni az ítéltábla, hogy annak megállapítása is szükséges, miszerint „az eljárás adatai szerint sértett1 sértett születésekor agysérülést szenvedett, és 2015. augusztus 19. napján szívritmus szabályzót ültettek be részére; a sértett egészségi állapotával a vádlottak általuk is elismerten tisztában voltak”.

[73] Először is a hivatkozott iratok arra elégséges adatot nem szolgáltatnak, hogy a vádlottak tényszerűen fogyatékosnak ismerték volna sértett1 sértettet. Ilyen tényadatot a vádirati tényállás sem tartalmaz, mindössze leszögezi, hogy a sértett „a születésekor agysérülést szenvedett, majd 2015. augusztus 19. napján szívritmus szabályzó készüléket kapott”. A vádirat ezeket a tényeket nem hozta összefüggésbe a vádlotti tudattartalommal. Így az erőszak és fenyegetés akaratot megtörő jellege az elkövetéskor a sértettel szemben erőfölényben lévő vádlottak fellépése alapján volt megállapítható, azzal, hogy abban

nyilvánvalóan szerepet játszott szubjektíve – azaz kizárólag a sértett oldaláról – a hátrányos egészségi állapota miatti kiszolgáltatottsága is.

[74] Fontos kiemelni, hogy amennyiben azt tényként lehetett volna megállapítani, hogy a vádlottak ilyen körülmények között követték el a sértett sérelmére a rablást, úgy az egyáltalán nem csupán a vis absoluta – azaz az akaratot bénító erőszak – megállapításának lett volna alapja, hanem a rablás egy másik minősített esetét merítette volna ki. A Btk. 365. § (3) bekezdés g) pontja szerint ugyanis a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a rablást a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követik el. Márpedig illet az ügyészség nem tett vád tárgyává, nem is ekként értékelte a vádlotti magatartást, és ezzel egyezően a törvényszék sem látott alapot e minősítésre – az ítéltábla álláspontja szerint helyesen.

[75] A törvényszék bünteteskiszabási körülményeket alapvetően feltárta, azok a II. r. vádlott tekintetében csak kisebb kiegészítést és helyesbítést igényeltek. További súlyosító körülményként kellett értékelni azt, hogy a II. r. vádlott a Pásztói Járásbíróság B.51/2018/6. számú ítéletével befejezett büntetőeljárás hatálya alatt követte el a jelen ügy tárgyát képező bűncselekményt. Az időmúlás enyhítő hatása körében figyelembe kellett venni azt a tényt, hogy a hatályon kívül helyezett harmadfokú eljárást követően újabb több mint másfél év eltelt, és ezen túl is és az eljárás elhúzódásának a korábnál is nagyobb súlyt ad az a tény, hogy a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott hatályon kívül helyező végzése további hat hónappal elhúzta a büntetőeljárás tartamát.

[76] A harmadfokú bíróság egyetértett a törvényszék által kiszabott szabadságvesztés középértéktől elmaradó tartamával, amit alapvetően a bírósági eljárásban tapasztalható passzív időszakok indokoltak: a másodfokú eljárás elhúzódásához a szükségtelen hatályon kívül helyezés, majd az azzal kapcsolatos jogorvoslati eljárás vezetett, a harmadfokú eljárás tartamát pedig a hatályon kívül helyezést követően közel hat hónappal növelte meg a II. r. vádlott jelenlétével kapcsolatos eljárási szabálysértés miatti hatályon kívül helyezés és az eljárás megismétlése, továbbá a koronavírus világjárvány is nagyobb hatással volt az eljárás időtartamára. Mivel ezek a körülmények nem a II. r. vádlott érdekkörében merültek el, azok neki semmilyen formában nem róhatók fel, a bíróságok feladata az volt, hogy a büntetés tartamával kompenzálják a II. r. vádlottat az eljárás elhúzódása folytán ért hátrányokat.

[77] Ezeket a körülményeket annak tükrében kellett értékelni, hogy az eleve büntetett előéletű II. r. vádlott nagyobb tárgyi súlyú, erőszakos vagyon elleni bűncselekményt követett el, az emiatt indult eljárás hatálya alatt újabb három elítélése keletkezett, közülük kettőnek alapjául olyan bűncselekmények szolgáltak, amelyeket a jelen eljárás hatálya alatt valósított meg. Mindez a személyében rejlő fokozott társadalomra veszélyességet igazolja, ami miatt vele szemben alapvetően a törvény szigorának alkalmazása lett volna indokolt. A már említett enyhítő körülmények súlya miatt volt helyes a törvényszék azon álláspontja, amely szerint a büntetési tételkeret alsó harmadában meghatározott tartamú szabadságvesztés is kellően igazodik a bűnösségi körülményekhez, és a büntetés további enyhítése is indokolt volt az

eljárás további elhúzódása miatt. Így határozta meg az ítéltábla a szabadságvesztés tartamát 3 évben.

[78] A törvényszék a közügyektől eltiltásról és a szabadságvesztés végrehajtási fokozatáról törvényesen rendelkezett. A feltételes szabadságra bocsátásról szóló ítéleti rendelkezés is alapvetően törvényes, azonban annak feltüntetése, hogy a megjelölt időpont e kedvezménynek csupán a legkorábbi időpontja, elmaradt Terhelt2 II. r. vádlottnál. Ezt a hiányosságot az ítéltábla pótolta. Mivel pedig a II. r. vádlottal szemben olyan tartamú szabadságvesztés kiszabására került sor, amelyből az engedélyezhető feltételes szabadság lényegesen meghaladja a törvényi minimumként rögzített 3 hónapot [Btk. 38.§ (2) bekezdés utolsó tétel], az erre történő szükségtelen utalást a harmadfokú bíróság mellőzte.

[79] Az előzetes fogvatartás és a házi őrizetben töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámítása is törvényes volt. Helytállóan észrevételezte azonban az ügyészség azt, hogy a II. r. vádlott esetében a beszámítási kulcs meghatározása elmaradt. Ezt az ítéltábla szintén pótolta a Btk. 92. § (3) bekezdés a) pontja alapján akként, hogy a börtön végrehajtási fokozatra figyelemmel négy napi házi őrizetben töltött idő felel meg egy-egy napi szabadságvesztésnek.

[80] A törvényszék a bűnügyi költségről a törvénynek megfelelően rendelkezett.

[81] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

[82] A harmadfokú eljárásban a II. r. vádlott védőjének eljárásával kapcsolatosan felmerült bűnügyi költséget a Be. 620. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Be. 613. § (1) bekezdése alapján a II. r. vádlott viseli. A megismételt harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a Be. 632. § (4) bekezdése alapján az állam viseli.

Budapest, 2023. október 20.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.,
k.,

dr. Ignác György s. k.,

dr. Raczkó Katalin s.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Balassagyarmati Törvényszék mint másodfokú bíróság 14.Bf.54/2020/44. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 5.Bhar.202/2023/18. számú ítéletében írt változtatásokkal Terhelt2 II. r. vádlott vonatkozásában 2023. október 20. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2023. október 20.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.,

a tanács elnöke